

соискание науч. ступени канд. пед. наук: спец. 13.00.01 / А.Я. Данилюк. - Ростов-на Дону, 2001. - 22 с.

2. Іванчук М.Г. Інтегроване навчання: сутність та виховний потенціал. (Виховання особистості молодшого школяра в умовах інтегрованого підходу до навчання). – Чернівці : Рута, 2004. - 360 с.

3. Каджаспирова Г.М. Педагогический словарь / Г.М. Каджаспирова, А.Ю. Каджаспиров. - М. : Академия, 2001. - 368 с.

УДК 373.2.015.31:159.954

Михайлова Катерина Василівна,
старший викладач кафедри теорії та
методики дошкільної освіти,

Варга Іванна Василівна,
бакалавр спеціальності «Дошкільна освіта»,
Мукачівський державний університет

РОЗВИТОК ТВОРЧОСТІ У ДІТЕЙ У ПРОЦЕСІ ПРОДУКТИВНИХ ВИДІВ ДІЯЛЬНОСТІ

Спостереження за діяльністю дітей у дошкільних закладах переконують: сьогодні навчання та виховання передбачає переорієнтацію уваги з "інформаційного" впливу на діяльнісне виховання, тобто на активізацію самого вихованця в пізнавальній, ігровій, мовленнєвій, образотворчій, конструктивній, трудовій діяльності. Отже, процес виховання та навчання полягає не в нав'язуванні системи знань, умінь та цінностей, а в створенні таких умов, за яких способи дій, норми та закони стають для дитини особистісно значущими алгоритмами. При цьому варто пам'ятати: розвиток мислення дітей забезпечується їхньою практичною діяльністю. Особливістю психічного розвитку дошкільнят є те, що, не володіючи ще достатньою мірою навичками читання, письма, усного мовлення, вони, зазвичай, віддають перевагу художнім засобам самовираження. Дитина, яка відкриває навколишній світ, це дитина, що прагне діяти в цьому світі, зазначав свого часу російський психолог О.М. Леонтьєв. Чим довше та продуктивніше творить дитина, чим старанніше працюють її руки, тим активніше розвиваються її мовлення, письмо, мислення, пам'ять, творчі здібності, підкреслював наш видатний педагог Василь Сухомлинський і додавав: "Витоки творчих здібностей дітей на кінчиках їхніх пальців. Від пальців, образно кажучи, йдуть найтонші струмочки, які живлять джерело творчої думки... Чим більше майстерності в дитячій руці, тим розумніша дитина... Діти стають дослідниками, думка постійно пов'язана з найтоншими трудовими, операціями рук, і цей зв'язок (рука розвиває мозок) відіграє справді рятівну роль для тих, кому дуже важко вчитися і хто був би приреченим, якби не спеціальна скерованість навчання розвивати розум..." [3, с. 99].

Складніші форми практичної діяльності дитини знаменують

становлення нового етапу розвитку її мислення. І це зрозуміло, адже кожна нова форма практичної діяльності потребує нових змін у дитячому мисленні й водночас створює умови для його розвитку.

З позиції теорії ампліфікації (збагачення) розвитку дітей (О.В. Запорожець) специфічні види дитячої діяльності, зокрема малювання і конструювання, відіграють важливу роль у розумовому, творчому розвитку. На думку науковців, продуктивна діяльність дітей має особливе значення у формуванні їхнього творчого ставлення до навколишнього світу.

У своїх задумах (у грі, в процесі продуктивної діяльності) діти часто відображають те, що спостерігали у природі, використовуючи природний матеріал. Як казав Василь Сухомлинський, у природі закладені в доступній для дитини формі прості й водночас дуже складні речі, предмети, факти, явища, залежності, закономірності, інформацію про які нічим не можна замінити, бо інформація про ці речі, предмети є тим світом, в який входить сама дитина, а в цьому світі – першоджерело її уявлень, думок, узагальнень, суджень.

Природа забезпечує необхідні умови для вивчення властивостей предмета, оскільки надає можливість сприймати його на зір, дотик, слух. Експериментування з природним матеріалом — неодмінна умова розвитку чуттєвого досвіду, мислительної діяльності як основи творчої діяльності, конструювання.

Важливо дати дітям алгоритм дій творчого конструювання, адже нечіткість уявлень про послідовність дій та невміння їх планувати – недолік, без подолання якого, як показують дослідження учених (А. Давидчук, З. Лишван, А. Лурія, В. Нечаєва, Л. Парамонові), дитяче конструювання перебуватиме на дуже низькому рівні. Структура творчих конструктивних вправ включає в себе такі складові:

- 1) обстеження, аналіз об'єктів, їхніх властивостей, пошук аналогів;
- 2) орієнтовні запитання й підказки експериментатора;
- 3) демонстрування зразків, творчих робіт (творчої поведінки), обговорення, взаємообмін ідеями;
- 4) роботу над задумом;
- 5) аналіз ідей, робіт, підсумок [2].

Важливо застосовувати в роботі з дітьми різноманітні творчі завдання, які органічно пов'язані з навчальною та ігровою діяльністю дошкільнят, прості й безпечні, і в той же час їх можна розглядати як базу для розвитку творчості, естетико-екологічної культури дошкільнят [4].

Розглянемо деякі з них.

Домалюй

Вправа передбачає роботу з формами, що мають конфігурацію природних об'єктів. Форма-контур є свого роду інтерпретатором мислительних образів дітей і каталізатором процесу пізнання об'єктивної реальності, адже малюнки здебільшого ще не спроможні відтворити їх без опори на форму.

Дітям ставиться завдання: за допомогою форми-контура (півкола-півмісяця, краплини, kwasolini тощо) зобразити різні предмети.

Спочатку малята обстежують запропоновану форму і разом з дорослим знаходять її аналоги. Так, аналогами до форми півмісяця є гриб, їжак, сонце, човен, гора, капелюх, парасолька, півкружальце цитрини, жук, черепаха, кошик, дах, міст, голова, НЛО, танк, машина, намет тощо. Дітям демонструють зразки робіт і пояснюють, що всі зображення можна поділити на дві групи:

1) прості аналоги форми, що мають лише конфігурацію півмісяця (краплі, квасолини);

2) складні аналоги, де зображення вже складніші для побудови, хоча теж є аналогами представленої дітям форми. Для їх зображення вже застосовують метод комбінування (човен, капелюх, гриб, їжак, черепаха, кошик, парашут, танк, машина, планета, жук, метелик, повітряна куля, сніговик, світлофор, людина).

Після закінчення образотворчої діяльності обов'язково треба розглянути й проаналізувати роботи дітей. Під час виконання наступних завдань варто поступово вилучати другий і третій етапи, тобто орієнтувати вихованців на самостійне виконання за задумом.

Закінчи малюнок

Квадрат — віконце, кружальце — сонце.

Чи вмієш, ти, друже,

Предмети впізнавати?

Чи зможеш їх намалювати?

Дорослий на піску (паличкою), на асфальті (крейдою) або на аркуші паперу малює фігурки, схожі на реальні предмети. Дитина має домалювати кожен фігурку так, щоб вийшов якийсь цікавий малюнок. Дорослий пояснює вихованцеві, що фігура, намальована ним, може бути або частиною більшого предмета, або в ній треба щось змінити так, щоб вона стала схожою на якийсь конкретний предмет (спосіб "включення" та "опредмечення").

Потім варто запропонувати придумати назви малюнків і скласти за ними цікаву історію.

"Живі" камінці

Дошкільнятам пропонують визначити характерні особливості форми різних камінців й "перетворити" їх на відомі предмети, розфарбувавши їх фарбами чи кольоровою крейдою. Усі варіанти задумів обговорюються. Спочатку діти копіюють зразки, виконані дорослим, доповнюючи їх власними елементами, а потім працюють за власними оригінальними задумами.

Можна також запропонувати виконати аналогічно мозаїку з гальки, насіння, аплікацію із сухого листа «На лузі», «Акваріум» тощо.

Завдання дорослих - повсякчас спонукати своїх вихованців пильно придивлятися до всього, що поруч з ними. Наприклад, педагог звертається до дітей: "Проходячи повз дуба, придивіться: земля біля нього всипана діжечками-жолудями. Зупиніться, не поспішайте. Розгляньте їх уважно. Адже це зовсім і не жолуді, а маленькі гномики - одні з них тонші, інші - товстіші. А що під ялинкою? її шишки. Шишки? Але ж це сова, а варто з'єднати ось ці дві шишки, і вже буде лисиця. Скільки таємниць ви відкриєте, якщо будете уважними до

всього, що навколо вас".

Список використаних джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція) наук.кер. Богуш А.М. // Дошкільне виховання - 2012.- С. 4-19.

2. Долинна О. Художньо-естетичний розвиток старших дошкільників засобами декоративно-прикладного мистецтва. // Обов'язкова освіта дітей старшого дошкільного віку: форми здобуття, організація і зміст роботи: Збірник методичних матеріалів / авт.-упоряд.: О.П.Долинна, А.П.Бурова, О.В. Низковська, Т. П. Носачова. – Тернопіль : Мандрівець, 2011. – С. 159-163.

3. Сухомлинський В.О. Серце віддаю дітям. - К., 1980. – С. 99.

4. Терещенко О.П. Розвиток творчості старшого дошкільника в образотворчій діяльності: навч.метод. посіб. до Базової програми розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» / О.П.Терещенко – К. : Світіс, 2009.: іл. – 112 с

УДК37(091) (477.87)"18"

Нікіпело Діана Андріївна,
магістр спеціальності «Початкова освіта»,
Мукачівський державний університет

ДІЯЛЬНІСТЬ БУДИТЕЛІВ ЗАКАРПАТТЯ ХІХ СТ. ЯК ІСТОРИКО – ПЕДАГОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН

Актуальність нашого дослідження зумовлена тим, що в останні роки надзвичайно гостро постає питання формування громадянина української держави. Історія надала чимало яскравих прикладів, коли передова інтелігенція, науковці, громадські та політичні діячі ставали зразком громадянськості; своїми діями демонстрували своє вболівання за майбутнє нації. Для Закарпаття справжніми патріотами, громадянами свого краю стала ціла плеяда педагогів, духовенства, громадських діячів ХІХ ст, яких у науково – історичній літературі називають Будителями.

Діяльність Будителів Закарпаття ХІХ ст стала предметом дослідження В. Гомонная, В. Росула, В. Худанича, Д. Худанича та інших. Ми маємо на меті розглянути педагогічні просвітницькі аспекти їхньої діяльності.

Термін «будительство» та його похідні набули сталого вжитку ще наприкінці ХІХ ст. Ним послуговувалися для визначення основного виду діяльності закарпатської інтелігенції у ХІХ ст. – будити свій народ від тривалого сну національного нігілізму, байдужості, покірності. Будителі – під такою назвою в історію Закарпаття увійшли відомі культурно-політичні діячі кінця ХVІІІ – першої половини ХІХ століття Іоанікій Базилович, Олександр Духнович, Михайло Лучкай, Андрій Добрянський та інші [3, с. 27].

У науково-історичній літературі виокремлено головні етапи становлення будительського руху в Закарпатті:

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>